

Románia az anarchia jegyében

Romániában állóháború folyik. Egy rétegnek a létét veszélyezteti az összlakosság egyre passzívabb visszahúzódása mindentől, ami a hivatalos Románia nevében, szellemében, érdekében történik. A rendszer - a rá nehezedő elképesztő káosz nyomása alatt - nem lehet mást, mint csikorgó fogakkal tudomásul veszi ezt a tétlenséget. Igaz, olykor még kapóra is jön neki, ha a munkásság nem termel, és beéri azzal a létminimummal, amit az ország hagyományos gazdagsága és a természeti erőforrásai kirablásának köszönhetően még mindig biztosítani tud. Csak azok munkaaktivitását követeli - és ezek az iparban nagyon kevesen vannak - akik exportképesen tudnak termelni. No, és persze a megnyomorított parasztságot.

Ceaușescu "ülésszakok" és gyűlések egész sorát verbuválta egybe az év végén, s ezek teljes eredménytelenségét a decemberi nemzeti konferenciával koronázta meg. Az eredménytelenség föltehetően szándékolt volt, és szintén ennek a furcsa állóháborúnak taktikai eleme. A konferencián semmi nem hangzott el azokon a közhelyeken kívül, amelyeket az ország népe már úgymint számtalanszor kénytelen volt végighallgatni.

A felszólalók Ceaușescut biztosították hűségükről, állhatatosságukról s arról, hogy a termelést ennyi és ennyivel fokozni fogják. Természetesen mindenki tudja, hogy a termelést az országban már évek óta, de különösen az 1981-82-es időszakban mindenki *lefokozza*. Hisz a legostobább üzemvezető is betéve tudja már: az állami ellenőrzés és az illetékes minisztérium nem azt kéri számon a termelő egységektől, hogy mennyit termeltek, hanem, hogy mit és mennyit használtak fel a termeléshez. Ha túl sok a nyersanyagfogyasztás, ha nem ritmikusan csökkenő az áram- és üzemanyag-fogyasztás, ha nem drasztikusan csökkenő az anyagi ráfordítások mértéke, akkor ez már szabotázsnek számít.

A konferencián semmiféle politikai kérdés sem merült föl: sok szó esett politikáról, de ezek kivétel nélkül Ceaușescu szellemtelen és kulturálatlan ellenforradalmának szlengjeire szorítkoztak.

Figyelemreméltók csak a nemzeti kisebbségekre vonatkozóan tett kijelentései voltak. Az erdélyi magyarság vezető értelmiségei elleni novemberi terrorakciók, valamint az "emberkereskedelmi" törvény, amely világszerte felháborodást keltett, meglehetősen a figyelem középpontjába állította a mai romániai nemzeti elnyomás kérdését. Ceaușescu nem tehette meg, hogy épp e témában ne fontoskodjék, annál is inkább, mert e téma lejárására mozgósítva lettek az erdélyi quislingek is.

Kijelentései e tekintetben is csak tovább fokozták a konferencia egész ostoba, unalmas, semmitmondó jellegének légkörét. Ám az, ahogyan közhelyeit elmondta, mindannyiunk számára még nyilvánvalóbbá tette személyes undorát, ellenségességét, amit a magyarok iránt érez, és nem tette kétségessé azokat a retorziókat sem, amelyekre a parancsokat feltehetően már rég ki is adta, csak fullajtárjai épp az alkalmas szélcsendet várják s a világ figyelmének lanyhulását.

Romániában a magyarság helyzete romlik. A nemzeti konferencia egyedül e téren mutatkozott informatívnak, minden más csak ködösítés volt, s megerősítése annak a széles körben propagált, s főképp a románság számára javallott magatartásformának, hogy a "széleskörű néptömegek" a jelenlegi bonyolult helyzetben nem tudják fölmérni, szintetizálni a különböző hatások perspektíváit. Ceaușescu az egyetlen, aki e vonatkozásban reális kibúvóval szolgál, s ehhez a nép néma együttérzését és maximális tétlenségét igényli. Ha a nép beszélni

vagy tenni kíván, arra elegendő tér nyílik az idegen elemek elszigetelésének és diszkriminációjának terén.

Az új romániai államvallás, a tradicionális emberi és polgárjogokon túl már magát a *marxizmust* is kikezdte. Az a szemérmertlenség, amellyel Ceaușescu a maga tantételeit egész történelmünk és a világtörténelem tagadásaképpen megfogalmazta, nyílt fölszólítás arra, hogy a “bástyán belüliek” dolgozzák ki a munkásmozgalom etikai integritását, s ezért e mozgalom tradícióit fölszámoló új elvi és gyakorlati politikai stratégiát.

A kenyeret - köztudott - már alkalmasint megvonták a munkásságtól. A tömegnyomort csak az nem látja, aki a párt vak és vakságában hithű szolgája. Most a munkát veszik ki a munkás kezéből, a legkülönbözőbb gazdasági trükkökkel csökkentve bérüket, kényszer - és persze fizetés nélküli - szabadságra küldve őket, vagy ahol kell (exportkötelezettség vagy mezőgazdaság), térítés nélkül megnyújtják a munkaidőt.

Az iskolakönyvekből hirtelen eltűnt az a novella, amelyből generációk okulhattak, miképpen kínozza az egyszeri kapitalizmus csendőrsége azokat a munkásokat, akik a házak falára krétával mindössze ennyit írtak: 3x8. Vagyis nyolc óra munka, nyolc óra szabadidő, nyolc óra pihenés, alvás. És mit mond Ceaușescu? A vezetők, de nemcsak ők, hanem “az összes mezőgazdasági szakember” nem alkalmazható, illetve elbocsátandó, “ha nem található éjjel-nappal az egységnél”. (Előre, 1982. dec. 30., 3. old.) A munkásság elrabolt szabadságáról és vasárnapjairól most ne is beszéljünk. S ne beszéljünk a túlórákról, amelyeket nem fizetnek; egyetlen ösztönző, ami egy munkást túlórázásra csábít, hogy ha azt megtagadja, menten fölmondanak neki.

A terror dermedt csöndjében lezárult Románia 1982-es éve. Az erők belső dulakodása persze a mélyben tovább folyik. Az a réteg, melynek Ceaușescu az exponense, egyre fogy - szerencsére -, és szerencsétlenségünkre: egyre agresszívebbé válik. A romániai kisebbségek hangja azonban ma sokkal erősebb, mint valaha.

(Ara-Kovács Attila)